
**MÜLKİ İDARE VE BELEDİYE WEB SİTELERİNDE YAYINLANAN
COĞRAFİ BİLGİLERİN İNCELENMESİ (TOKAT ÖRNEĞİ)****A STUDY ON GEOGRAPHICAL INFORMATION PRESENTED ON
THE OFFICIAL WEB SITES OF DISTRICT PROVINCES AND
MUNICIPALITIES (THE CASE OF TOKAT)****Eren YÜRÜDÜR*****ÖZET**

İletişim teknolojisindeki hızlı değişiklikler son yıllarda belli bilgiler elde etmek veya salt merak amacıyla yerel yönetimlerin web sitelerine yönelik ilgiyi artırmıştır. Bu nedenle, bu yönetimlerin sayfalarında doğru, düzenli ve bilimsel bilgilerin yer alması önemlidir. Bu çalışmada, Tokat'taki mülki ve yerel yönetim birimleri örnek alınarak, söz konusu sitelerde coğrafi kavram ve bilgilerin doğru biçimde kullanılıp kullanılmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla, on dört kurumun web sitesi incelenmiş, bulunan coğrafi bilgi yanlışlarının neden ve kaynaklarına işaret edilerek, bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Web siteleri, coğrafi bilgi, mülki idare, yerel idare, Tokat

ABSTRACT

In recent years, rapid changes in communication technology have created an increasing interest in the official web sites of local administrations, with the aim of getting specific information or the sense of pure wonder. It is therefore necessary for these administrations to have well organized, correct and scientific knowledge on their websites. Taking the local administrative districts of Tokat, including provinces and municipalities, as a case study, this study investigates whether or not geographical concepts and information are properly used on these web sites. For this purpose, the web sites of fourteen institutions have been investigated. We point out the sources of information mistakes we found on these web sites, and offer some suggestions.

Key words: Web sites, geographical information, district Provinces, local administrations, Tokat

---

* Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ereny@gop.edu.tr

1.GİRİŞ

İnsanlık tarihi, uygarlık düzeylerini temsil ettiği belirtilen ilkel çağ, tarım çağı, sanayi çağı ve bilgi çağı şeklinde bölümlendirilmektedir. Çevresel ve kültürel unsurlar tarafından şekillendirilen toplumsal, ekonomik nitelikler ve koşullar bu çağları kendine özgü bir duruma getirir. Hızla gelişen teknoloji (özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri), çapı ve boyutları genişleyen rekabet (küresel rekabet), bölgesel, ulusal gelenekleri aşan ulusal-üstü (supranational) ve etkileşimli (interactive) kültür gibi unsurlar da bilgi çağını şekillendirmektedir. Bu çağ bilginin temel kaynak olduğu, üretimi ve iletiminin yaygınlaştığı, bu sektörde çalışanların çoğunluk oluşturduğu, sürekli öğrenme ve bilgilenmenin kaçınılmaz bir hale geldiği yeni bir toplumsal ve ekonomik dönemdir (Öğüt 2001, s.5-6).

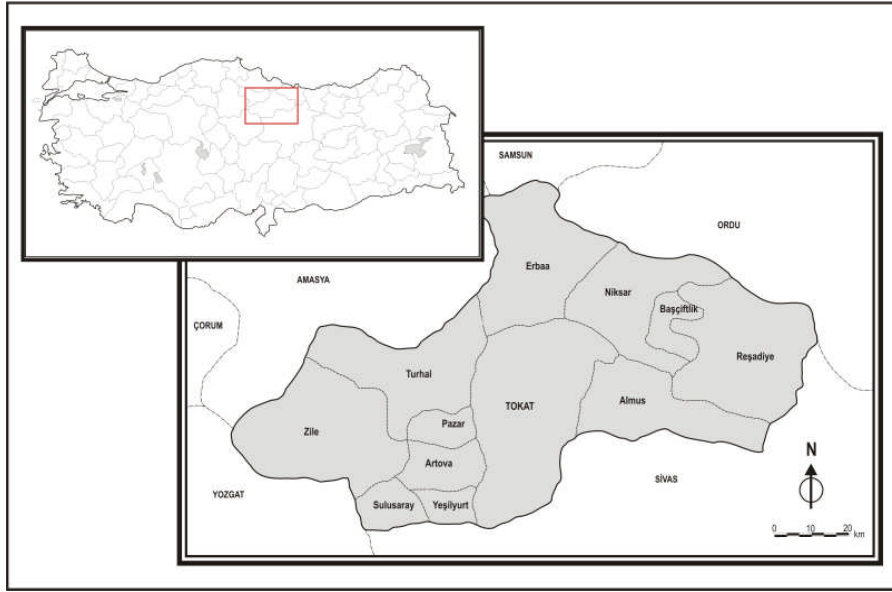
Sanayi devriminin arkasından hızla gelişen teknoloji, bilişim sektöründe de devrim niteliğinde gelişmeler şeklinde karşımıza çıkmıştır. Bilgi çağında, insanlık tarihi kadar eski olan, insanın bilgi ihtiyacı ve bilgiye verilen önem her geçen gün artmaktadır (Çiçek, 2006). İnternet iletişiminin gelişmesiyle de dünyadaki bilgi akışı oldukça hızlanmıştır. Böylece kişisel ve resmi web siteleri hızla çoğalmış ve önemli bilgi kaynaklarına dönüşmüşlerdir.

Resmi web siteleri çeşitli konulardaki bilgilerin elde edilebileceği güvenilir kaynaklar olarak görülmektedir. Bu siteler, bilgi sahibi olmak isteyen, dünyanın herhangi bir yerindeki yetişkinlerin, yada ödevini yapmak için çalışan öğrencilerin sıklıkla başvurdukları kaynaklar durumundadır. İnternet bağlantısı bulunan her yerden ulaşılabilir olması, basılı kaynaklara ulaşımın zorluğu yada bazen özellikle küçük coğrafi alanlar için yeterli basılı kaynak bulunmaması, zaman sorununu ortadan kaldırması gibi faktörler bu sitelerin bilgi edinmede cazip bulunmasına neden olmaktadır.

Bu sitelerdeki bilgi sayfaları temsil ettikleri kurumun ciddiyetini yansıtır şekilde hazırlanmalıdırlar. Bu bağlamda resmi web sayfalarında verilen çeşitli bilgilerin bilimsel sistematige uygun, objektif ve yanlısız olması gerekmektedir.

Bu çalışmada Tokat ili örneğinde Valilik ve kaymakamlıklar ile il ve ilçe merkezi belediyelerine ait web siteleri coğrafi bilgiye ulaşım, bilginin bilimsel sistematige uygun verilmesi, bilgi yanıışları, kavram yanıışları ve yardımcı ifade araçlarının kullanımı açısından incelenmiştir. Tokat ili kaymakamlık ve ilçe belediyeleri ile valilik ve merkez ilçe belediyelerine ait web siteleri çalışmamızın sınırlarını oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Tokat örneğinden yola çıkarak web sitelerinde ortaya çıkan metodolojik hataları, bilgi ve kavram yanlışlarını ortaya koymak ve bunların düzeltilmesine katkı sağlamaktır. Bu amaçla, Tokat ili yönetim bölgesindeki mülki idare ve ilçe belediyelerine ait web sitelerinde yayınlanan coğrafi bilgiler yukarıda sıralanan kriterlere göre değerlendirilmiştir.

Şekil 1. Tokat'ın Coğrafi Konumu ve İlçeleri

Tokat, Karadeniz Bölgesi Orta Karadeniz Bölümünde ve $39^{\circ} 51'-40^{\circ} 55'$ kuzey enlemleri ile $35^{\circ} 27'-37^{\circ} 39'$ boylamları arasında yer almaktadır. Jeomorfolojik açıdan genelde doğu-batı uzanışlı tektonik ovalar ve bunlar arasında uzanan dağlık kütleler ilin genel görünümünü oluşturur. Kuzeyden güneye artış gösteren bir karasallığın hakim olduğu geçiş iklimi, dağlık kütleler üzerinde yoğun bir orman formasyonu ve ova sistemlerini kat eden Yeşilirmak ve kollarının oluşturduğu akarsu ağı sahanın fiziki coğrafya görünümünü ortaya çıkaran diğer özelliklerdir.

Tokat ilinin 9958 km^2 genişliğinde bir alana dağılmış olan nüfusu 2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre 828027 olarak verilmiştir. Aritmetik nüfus yoğunluğu 83 kişi/km^2 , ortalama hane halkı büyüklüğü 5.8 kişidir. Nüfusun %48.5'i şehirlerde, %51.5'i ise kırdaki yaşamaktadır (Devlet İstatistik Enstitüsü [DİE] 2002, s.25). Tokat, merkez ilçe hariç 11 ilçeye sa-

hiptir. Bu ilçelerden Almus, Artova, Erbaa, Niksar, Reşadiye, Turhal ve Zile eski ilçeler durumundadır. Başçiftlik, Pazar, Sulusaray ve Yeşilyurt idari ve şehirselleşimi sürmekte olan yeni ilçeler durumundadırlar. İl sınırları içerisinde 77 belediye örgütlü yerleşme ve 609 köy yer almaktadır.

Çizelge 1. Tokat İli Yönetim Bölgesindeki Mülki İdare ve İlçe Belediyeleri Web Sitelerinin Durumları (11.10.2007)

İdari birim	Mülki i. web sitesi	Belediye web sitesi	İdari birim	Mülki i. web sitesi	Belediye web sitesi
Tokat Merkez	Coğrafi Bilgiye Ulaşılmıyor	Yayında	Pazar	Yayında	Yok
Almus	Yayında	Yok	Reşadiye	Açılmıyor	Yayında
Artova	Açılmıyor	Yok	Sulusaray	Yayında	Yok
Başçiftlik	Yayında	Yayında	Turhal	Yayında	Yayında
Erbaa	Yayında	Yayında	Yeşilyurt	Coğrafi Bilgi Yok	Yok
Niksar	Yayında	Yayında	Zile	Açılmıyor	Yayında

Kaynak: 11.09.2007-11.10.2007 tarihleri arasında web sitelerinde yapılan incelemeler

Bu çalışmada il merkeziyle birlikte 12 mülki idare ve 12 belediye olmak üzere, 24 web sitesinin incelenmesi hedeflenmiştir. Ancak, yapılan araştırmada bazı kurumların web sitelerinin bulunmadığı anlaşılmıştır. 11.09.2007-11.10.2007 tarihleri arasında Almus, Artova, Pazar, Sulusaray ve Yeşilyurt ilçe belediyelerine ait web siteleri bulunmuyordu. Aynı şekilde Artova, Reşadiye ve Zile Kaymakamlıklarına ait web sitelerinin yayında olmadığı, Tokat Valiliği ve Yeşilyurt Kaymakamlığı web sitelerinde ise coğrafi bilgilere ulaşamadığı görülmüştür. Bu durumda sadece 16 web sitesi incelenebilmiş ve yalnızca 14 tanesi coğrafi bilgiler açısından değerlendirilebilmiştir.

2. COĞRAFİ BİLGİYE ULAŞIM KOLAYLIĞI AÇISINDAN WEB SİTELERİ

Belirtilen siteler coğrafi bilgiye ulaşım kolaylığı açısından incelendiği zaman öncelikle bilginin veriliş tarzından kaynaklanan karmaşa dikkati çekmektedir. Sitelerin çoğunluğunda değişik başlıklar altında bir çok coğrafi bilgi, bilimsel olmayan bir şekilde sunulmaktadır.

İncelenen web siteleri içerisinde ana sayfada başlık olarak “Coğrafya” teriminin kullanıldığı, yada ana sayfada coğrafya teriminin görüldüğü yalnızca dört site bulunmaktadır. Bunlar Tokat Valiliği ile onunla aynı web

şablonu kullanan Niksar ve Almus Kaymakamlıklarına ait sitelerdir (www.niksar.gov.tr, www.almus.gov.tr). Ayrıca, Pazar kaymakamlığına ait sitede de ana sayfadaki “Genel Tanıtma” başlığı altında metin içerisinde bir bilgi başlığı olarak “Coğrafi Yapı” verilmiştir.

Yayında olan sitelerin bir tanesinde hiçbir şekilde Coğrafya ifadesi bulunmamaktadır. Gerçektende Sulusaray Kaymakamlığı web sitesinde “Sulusaray Hakkında” başlığı altında bir sayfada coğrafi bilgiler sunulmakla beraber, coğrafya terimi hiç yer almamaktadır. Diğer sitelerde de coğrafi bilgiler tali başlıklar şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Görülmektedir ki, Tokat il genelindeki mülki idare ve ilçe belediye web siteleri içerisinde coğrafi bilgiye ulaşım açısından ulaşımı engelleyecek yada çok zorlaştıracak bir konum sorunu bulunmamakla beraber, bu bilgilerin genellikle ilk planda dikkat çekecek konulara yerleştirilmedikleri de bir gerçektir. Elbetteki bu sitelerde coğrafi bilgiyi adreslemenin en güzel yolu, ana sayfa içerisine bir “Coğrafi Özellikler” düğmesi yerleştirmektir. Ancak, mevcut seçeneklerde de dolaylı bile olsa coğrafi bilgiye ulaşma imkanının bulunduğu göz ardı edilmemelidir.

3.COĞRAFI BİLGİNİN BİLİMSEL SUNUMU AÇISINDAN WEB SİTELERİ

Bilginin güvenilir oluşu her şeyden önce bilimsel oluşu ile yakından ilgilidir. Bilimsel bilginin en önemli özelliklerinden birisi ise sistemli olmasıdır. Bu bağlamda, coğrafi bilgiler de sistemli ifade edilmek durumundadır.

İncelediğimiz sitelerde verilen coğrafi bilgilerin ne kadar sistemli oldukları ya da sistemli verilip verilmedikleri de incelenmiştir. Bu durumda öncelikle coğrafi bilginin özelliklerini irdelemek yerinde olacaktır.

“Coğrafya, coğrafi yeryüzündeki doğal, beşeri ve ekonomik olayları, insanla ilişki kurarak inceleyen bir bilimdir” (Doğanay 2000, s.37). Dolayısıyla coğrafi bilgi her şeyden önce bilimsel olmalıdır. Bilimsel bilgiyi oluşturan süreçlerden geçerek oluşturulmalıdır. Bu bağlamda, coğrafi düşüncenin ilkeleri (Dağılım, Bağlantı, Neden-Sonuç) çerçevesinde ifade edilmelidir. Bilgi ifade edilirken referanslar mutlaka gösterilmelidir. Ayrıca, coğrafi bilgiler kendi sistematik sıraları içerisinde verilmelidir. Küçük farklılıklar görülebilmekle beraber, coğrafi konular coğrafi konum, yer şekilleri, iklim, sular, bitki örtüsü, topraklar, nüfus, yerleşme ve ekonomik coğrafya özellikleri şeklinde sıralanmaktadır. Bu bilgilerin bir arada ve sistematik

düzen içerisinde sunulması işlenen mekanın bütün olarak algılanması ve olaylar arasındaki girift ilişkilerin çözümlenmesi açısından da önemlidir.

Bu şartlar çerçevesinde belirtilen web siteleri içindeki coğrafi bilgi içeren sayfalar incelendiği zaman, coğrafi bilgilerin bilimsel bir üslupla yayınlanmadığı görülmektedir. Ayrıca, bu bilgileri yayınlayan görevlilerin ve yetkili amirlerinin coğrafyayı bilmedikleri yada en azından yanlış algıladıkları anlaşılmaktadır.

Web sitelerinde yayınlanan coğrafi bilgilerin sistematik bütünlükten uzak olduğu görülmektedir. Bütün sitelerde bilgiler iç içe verilmekte, konular arasında karışıklıklar görülmektedir. Aynı bilginin tekrarlanması şeklinde ikilemeler bulunmaktadır..

Başlıklar düzenli ve sıralı verilmemekte, alt başlıklar ayrılamamaktadır. Coğrafi literatürde olmayan başlıklar açılabilen ve bu durum coğrafya bilgisi yetersiz okuyucunun kafasını karıştırmaktadır (Mesela: Almus Kaymakamlığı web sitesinde *Coğrafi Yapısı* ana başlığı altında *Coğrafi Durum* alt başlığı bulunmaktadır). Konuların tek başlık altında verildiği durumlarda da metin bütünlüğü gözlenmemektedir (Pazar Kaymakamlığı web sitesi).

Bir çok coğrafi bilgi eksik verilmekte yada hiç verilmemektedir. Bu durum belirtilen web siteleri aracılığıyla sahanın tam olarak algılanabilmesini engellemektedir.

Hiçbir web sayfasında yararlanılan bilgi kaynakları bildirilmemiştir. Bu durum hem bilimsel ilkelere aykırı hem de güvenilirliği azaltıcıdır.

4. KAVRAM YANLIŞLARI

Araştırılan web sayfalarında bir kısım kavramların yanlış bilindiği ve kullanıldığı, yada hiç bilinmediği fark edilmiştir. Bazı kavram yanlışlarına daha az rastlanırken, bazıları yoğun olarak görülmektedir. Şüphesiz bu durum yanlış yada yetersiz coğrafya eğitiminin bir sonucudur. Bu sitelerde yayınlanan coğrafi bilgilerin kimler tarafından hazırlandığı araştırmacı tarafından bilinmemektedir. Bu verileri hazırlayan ekipler içerisinde herhangi bir coğrafyacının bulunuyor olması ise sorunun büyüklüğünü arttıran bir faktör olacaktır.

En çok rastlanan kavram hataları *Enlem*, *Boylam*, *Paralel* ve *Meridyen* kavramlarının kullanılmasında gözlenmiştir. Bu kavramlar birbirine karıştırılmakta yada bilinmemektedir. “Ekvator olarak (40 derece) enlem (36 derece) boylam paralellerindedir” (www.sulusaray.gov.tr) ifadesinin bir

kaymakamlık web sitesinde bulunabilmesi oldukça ilgi çekicidir ve olmaması gerekmektedir. Benzer bir şekilde “Yaklaşık olarak 37 derece 17 dakika doğu meridyenleri ile 40 derece 28 dakika kuzey enlemleri arasında yer alır” (www.basciftlik.gov.tr), “coğrafi yerleşimi 40-35’ enlem, 36-58’ boylam arasındadır”(www.niksar.gov.tr), “Yaklaşık 40° kuzey enlemleri üzerinde bulunan Reşadiye” (www.resadiye.bel.tr), “Yaklaşık olarak 37 derece,17 dakika meridyenleri ile 40 derece, 28 dakika kuzey enlemleri arasında yer alır” (www.basciftlik.bel.tr) ifadeleri yanlış yada eksik bilgi vermelerinin yanı sıra bu kavramların birbirlerine karıştırıldığını yada bilinmediğini belgelemektedir.

Coğrafi konum kavramının da web sayfalarındaki kullanımı bu kavramın iyi bilinmediğinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi “Öznel ve nesnel coğrafi fenomenlerin, yeryüzünde konuşlandığı yer, onların coğrafi konumu diye tanımlanır” (Doğanay 2000, s.173). Halbuki incelenen sayfalarda coğrafi konum başlığı altında bir çok coğrafi bilginin karışık bir şekilde verildiği gözlenmiştir.

Isı, Sıcaklık, ortalama sıcaklık, fırtına-Kasırga, derece, derece santigrat gibi iklimle ilgili kavramların kullanımında da hatalar tespit edilmiştir. Bazı sitelerde ısı ve sıcaklık kavramları karıştırılmaktadır (www.tokatpazar.gov.tr). “Ortalama yıllık sıcaklık kışın -3 ve +5 derece, yazın ise 13-35 derece arasında değişir” (www.turhal.bel.tr), “Yıllık ortalama sıcaklık 12-9 derecedir” (www.turhal.gov.tr) ifadeleri de meteorolojik değer ortalamalarıyla ilgili bilgi eksikliğini gözler önüne sermektedir. Araştırma bir çok sayfada *derece ve derece santigrat* kavramlarının da aynı şey kabul edildiğini ortaya çıkarmıştır (www.tokat-bld.gov.tr). Poyraz rüzgarının zaman zaman kasırgaya dönüştüğünü iddia edecek kadar büyük bir yanlış resmi bir web sitesinde yayınlanmaktadır (www.sulusaray.gov.tr).

Bazı web sayfalarında idari birimler ile coğrafi yerleşim birimlerinin (*ilçe-şehir vb.*) karıştırıldığı (www.zile.bel.tr), *bölge ve bölüm* kavramlarının yanlış kullanıldığı görülmüştür (www.erbaa-bld.gov.tr). Oysa, bu kavramların doğru kullanışlarını ve aralarındaki farkları bir çok coğrafi yayında bulmak mümkündür (Bulut, 2003, s.122; Doğanay, 2000, s.140; Özgür 1996, s.25-33; Özçağlar, 1996, s.7-25; Özçağlar 1997, s.5-14)

Bilindiği gibi tarım kavramı oldukça geniş bir anlama sahiptir ve hayvancılık faaliyetleri de tarımın içerisinde değerlendirilmektedir (Bulut 2006, s.1). İncelenen web sayfalarında ise tarım ve hayvancılık şeklinde yanlış bir kullanım gözlenmiştir.

Tespit edilen kavram yanlışlarının tamamı burada verilmemiştir. Vurgulanmak istenen yanlışların çokluğu ve resmi web sitelerinde bu tür yanlışların olmaması gerektirir. Çünkü, farkında olmasalar bile bu sayfalar öğretici bir nitelik taşımakta ve kavramların yanlış öğretimine katkı sağlamaktadırlar.

5. BİLGİ YANLIŞLARI

Belirtilen kavramsal hataların hepsi aynı zamanda yanlış bilgilendirmeye de neden olmaktadır. Bunların dışında bir çok bilgi yanlışları da belirtilen web sitelerinde yer almaktadır. Bu durum sitelerden bilgi elde etmek amacıyla faydalanan kişilerin de yanlış bilgiler edinmelerine neden olmaktadır.

İlçe geneli ile ilçe merkezini ayırt edememenin bir sonucu olarak oluşturulan “Yüzölçümü 750 km² olup, 832 rakımlıdır” (www.almus.gov.tr) ifadesi, ilçe merkezinin rakımının ilçe genelinin ortalama yükseltisi gibi algılanmasına neden olmaktadır. Aynı şekilde, “Rakımı 188 m. den 2870 m.ye kadar değişen yükseklikler arasında yer alan dağlar (www.tokat-bld.gov.tr) gibi bir ifade okuyucuların Tokat’ta 188 m. rakımlı dağ aramalarına yol açabilecek bir yanıştır. Bir web sitesinde ise Canik Dağları tek bir dağ kütlesi olarak verilmiştir (www.erbaa.gov.tr)

Bir başka eksik yada yanlış ifade “Yağış aylara dağılmaktadır” (www.almus.gov.tr; www.tokatpazar.gov.tr) ifadesidir. Yıllık yağışın aylara dağılımının yapılabileceği/yapıldığı herkesin malumudur. Ancak, birkaç yerde rastlanan bu ifade kafa karıştırmakta ve anlaşılammaktadır.

İlçenin tarımsal çeşitliliğini vurgulamak için abartılı bir şekilde “genel olarak her iklim türünde yetiştirilen tarım ürünleri yetiştirilebilir” ifadesi de şüphesiz ki yanlış bir bilgi vermektedir. Bu yanlış bilgi bir çok sitede verilmektedir (www.turhal.gov.tr; www.niksar.bel.tr). Tokat ili genelinde bir zirai çeşitlilik olduğu doğrudur. Ancak, doğal şartlar nedeniyle yetiştirilemeyen birçok ürünün de bulunduğu unutulmamalıdır.

Almus baraj gölü ile gövdesinin karıştırılarak, ilçe merkezinin neredeyse içinde bulunan göl için 3,5 km uzaktadır yazılması da rastlanılan bir başka yanlış bilgidir (www.tokat-bld.gov.tr).

Bitki örtüsüyle ilgili bir diğer yanlış bilgi Bozkır bitki örtüsüyle ilgilidir. Tokat belediyesi web sayfasında bozkır bitki örtüsünün yaz sonlarında sarararak bozkıra dönüştüğü iddia edilmektedir. Oysa bozkır elamanları yeşil durumdayken de bu formasyonun adının bozkır olduğu bilinmektedir. Aynı sitede il genelinde yer alan ovaların tanıtılması ve bunlar arasında bulunmamasına rağmen “Kelkit ovası”ndan söz edilmektedir. Bilindiği gibi Kelkit ovası Kelkit ilçe merkezinin içinde kurulmuş olduğu, Gümüşhane ili

yönetim sınırlarında yer alan bir ovadır. Muhtemelen burada belirtilmek istenen “Kelkit çayı vadisi” ve vadi tabanı düzlükleridir.

Tokat'ın %14,73 olarak verilen yıllık nüfus artış hızı da bir başka yanlış bilgi olarak karşımıza çıkmaktadır (www.tokat-bld.gov.tr). Bu değer DİE' den alındığı kabul edilse bile öncelikle % olarak verilmesi ve hangi dönemin ele alındığının yazılması gerekirdi. Kaldı ki bizim hesaplamalarımıza göre 1927-2000 döneminde Tokat il genelindeki yıllık nüfus artış hızı %15,73 olarak çıkmıştır.

Sitelerde coğrafi bilgilerin oldukça karışık, bazen kulaktan duyma bilgiler şeklinde verilmesi sağlıklı bilgi elde edilmesini zorlaştırmakta, bütünü görmeyi engellemekte ve yanlış bilgilenmeyi perçinlemektedir.

Nüfus ve yerleşme ile ekonomik coğrafya konuları coğrafya bilimi ile ilgisiz kabul edilmekte ve bu şekilde ele alınmaktadır. Çoğunlukla nüfus ve yerleşme konularına ya hiç değinilmemekte yada kısaca geçirilmektedir. Bu durum alanı bütün olarak algılamayı zorlaştırmasının yanı sıra, coğrafya biliminin yanlış algılanmasına da neden olmaktadır.

Bazı web sitelerinde poyraz, samyeli (keşişleme) gibi rüzgarların esiş yönleri kuzey ve güney olarak bildirilmektedir (www.tokat-bld.gov.tr; www.sulusaray.gov.tr; www.turhal.gov.tr). Elbetteki bu yönlerden de rüzgarlar esmektedir. Yerel rüzgarların oluşumunun aynı şartlardan kaynaklandığı, aynı sektörden esen rüzgarların benzer özellikler taşıdığı ve bazı yörelerde kuzeyden esen rüzgara poyraz, güneyden esene lodos denildiği bilinen bir durumdur (Erol 2004, s.180). Ancak, genel olarak ülkemizde yerel rüzgarlar estikleri yönlere göre farklı isimler almaktadır ve isimler coğrafi literatüre de geçmiştir. Bu durum diğer belirtilenler gibi bir yanlışlığı ortaya koymasa bile Türk kültürü içinde yer etmiş Yıldız, Kible, Gündoğusu, Günbatısı gibi rüzgar isimlerinin kullanım yoğunluğunu azaltacak ve unutulmalarına katkı sağlayacak bir olumsuzluk olarak düşünülmalıdır.

6. YARDIMCI İFADE ARAÇLARI AÇISINDAN WEB SİTELERİ

Söz konusu olan coğrafi bilgilerin yayınlanması olduğunda; harita, tablo, grafik, fotoğraflar gibi yardımcı ifade şekillerinin de önemi artmaktadır.

İnceleme sonucunda bu şekillerin kullanımında da eksikliklerin bulunduğu gözlenmiştir. Harita, tablo ve fotoğraflar çoğunlukla herhangi bir isimlendirme ve tanıtım olmadan yayınlanmaktadır. Bazı haritalarda ölçek, yön işareti, çerçeve, İşaretler (lejant) gibi önemli harita elemanları bulunmamaktadır. Az sayıda bulunan tabloların bazıları oldukça özensiz hazırlanmıştır. İncelenen sayfalarda herhangi bir grafiğe rastlanılmamıştır.

Oysa bu ifade şekilleri coğrafi bilginin iyi anlaşılması açısından kullanılması oldukça gerekli araçlardır. Kullanılırken de azami faydayı sağlamak için iyi düşünölmeleri ve hazırlanmaları gerekmektedir.

7. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, Tokat ili yönetim sınırları içerisinde yer alan mülki idare ve ilçe belediyelerine ait web siteleri; yayınlanan coğrafi bilgilere ulaşım, bilgilerin bilimselliği, kavram ve bilgi yanlışları, yardımcı ifade araçlarının kullanımını açısından incelenmiştir.

Bu yazının yazıldığı tarihler itibariyle (11-09.2007-11.10.2007) Sayılarının 24 olması beklenen sitelerin sadece 16 tane olduğu tespit edilmiştir. Bunların 2 tanesinde ise coğrafi bilgi yayını yoktur.

Coğrafi bilgiye ulaşım açısından, az sayıda sitede ana sayfa düğmelerinden ulaşım söz konusudur. Bunun dışındakilerde başka ifadeler altında, alt başlıklarla coğrafi bilgiye ulaşılmaktadır. Bu durum ulaşımı engellemese bile bakış açısını yansıtmaması açısından önemlidir.

Bütün sitelerde coğrafi bilgiler bilimsel sistematığe uygun olmayan şekilde, bilimsel olmayan ifadelerle ve kaynak gösterilmeden verilmektedir. Verilen bilgiler bilimsel mantığa ve yöntemeye uygun olmayan bir şekilde, site hazırlayıcılarının tercihlerine bağılı olarak yayınlanmakta ve bilgilerin bir çok açıdan eksik oldukları görölmektedir.

Bir çok coğrafi kavramın birbirleriyle karıştırıldığı, yanlış bilindiğı yada bu kavramlar hakkında hiç fikir sahibi olunmadığı anlaşılmaktadır.

Aynı şekilde, bir kısmı kavram yanlışlarına da bağılı olarak, bir çok bilgi yanlışının da olduğu ortaya çıkmıştır.

Coğrafyanın yardımcı ifade araçlarının yeterince kullanılmadığı, yetersiz oranda kullanımlarında ise hataların bulunduğu gözlenmiştir.

Ülke yönetiminde vatandaşla iç içe ve belki de en etkili kurumlar olan mülki idareler ve belediyelerin web sitelerine gereken özeni göstermedikleri ve kurum ciddiyetine uygun şekilde yaklaşmadıkları anlaşılmaktadır. Tokat ili örneğinde, çok dar bir alanda gerçekleştirilen bu çalışma, Türkiye ölçeğinde de çalışılırsa sorunun boyutlarının korkunç ve üzücü bir şekilde ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

Bazı sitelerde sayfanın bilgi amacıyla yayınlandığı, belge olarak kullanılamayacağı yazılmış olsa bile (www.turhal.bel.tr) bilgi vermek amacıyla da bu hataların yapılmaması gerektiğı aşikardır. Bu sitelerden bilgi

elde etmeye çalışanlar yeterli ve bilimsel bilgi elde edememekte, yanlış bilgiler ve kavramlar öğrenmektedir. Ülkeye hizmet sorumluluğu bulunan kurumlarımızın bu konudaki özensiz tutumları, hukuki anlamda olmasa bile topluma ve bilime karşı işlenmiş vicdani bir suç teşkil etmektedir.

Sorun, günümüz aydınları ve idarecilerimizin coğrafya ilminin artık tanım ve tanıtım yapan bir bilim olmayıp, yaşama önerileri sunan bir bilim aşamasına gelmiş olduğu gerçeğine ulaşamaması sorunudur. Bu ise, yükseköğretim kurumlarında coğrafya müfredatlarının amaç ve kapsam bakımından irdelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu anlamda coğrafya eğitimi veren öğretim kurumlarındaki program rehabilitasyonu yanında, siyasal bilgiler ve hukuk fakülteleri müfredatlarında mutlaka Genel Fiziki Coğrafya, Genel Beşeri Coğrafya, İdari Coğrafya ve Türkiye Coğrafyası derslerinin okutulması zaruretine işaret etmektedir.

Bu sonuçlar, coğrafya meslek mensuplarının da bir öz eleştiri yapması gereğini ortaya çıkarmaktadır. İlköğretim yıllarından başlayarak uzun süre coğrafya dersleri alan insanların coğrafi bir bakış açısı edinememiş olmalarının sorumluluğu biraz da bizlere ait olmalıdır. Coğrafyayı, yer adları ezberlemekten ibaretmiş gibi gören insanlara, yer adlarını bilmenin sadece coğrafyanın araçlarından biri olduğuna (Tümertekin ve Özgüç 2004, s.1) ikna etmek, coğrafyayı anlamalarını, coğrafi bakış açısı kazanmalarını, kavram ve bilgileri doğru öğrenmelerini sağlamak coğrafyacıların ödevlerinden birisidir.

Küresel sorunlarla boğuşan dünyamızda ve bundan kendine düşen payı alan ülkemizde sorunların çözümü açısından yeterli ve uygun bir coğrafya eğitiminin, bu bağlamda da İnternet ve resmi web sayfalarının önemi ortadadır. İyi bir coğrafya eğitimi aynı zamanda küresel çözümler oluşmasına da katkı sağlayacaktır.

8. ÖNERİLER

Coğrafya bilim insanları web de yayınlanan coğrafi bilgiler konusunda daha fazla çalışma yapmalı ve girişimlerde bulunmalıdırlar.

Yerel ve mülki idarelere ait web sitelerinde yayınlanan coğrafi bilgilerin doğru tanıtım, yaşadıkları çevreyi insanlara algılatmak ve bir çok çevre sorununun oluşumunu engellemek, çözümünü kolaylaştırmak açısından çok önemli olduğu konusunda yöneticiler ikna edilmelidir.

Web Sitelerinin altına mutlaka en az lisans mezunu coğrafyacılarından, coğrafi bilgi danışmanı ismi eklenmesi zorunlu hale getirilmelidir. Bilgi

verme ve sunma işinin bilimsel sorumluluk taşıması gereği ortadadır. Resmi kurumlar bu tür bilgilerin yayınlanmasında mutlaka bir uzman desteği almalıdırlar. Üniversitelerimizdeki coğrafya, coğrafya eğitimi, sosyal bilgiler eğitimi bölümleri ve anabilim dallarında bu konuda çalışabilecek çok sayıda coğrafya bilim insanı yer almaktadır. Ayrıca, ülkemizdeki coğrafya öğretmenlerinin ve coğrafya bölümü mezunlarının çoğunluğu da bu konuda görev ve sorumluluk alabilecek donanımdadırlar.

Ülkemizde yayında bulunan resmi web siteleri coğrafi bilgi yayınlarını yeniden gözden geçirmeli ve yenilemelidir.

Yükseköğretim kurumlarındaki coğrafya müfredatlarının amaç ve kapsam bakımından irdelenmesi gerekmektedir. Bu anlamda coğrafya eğitimi veren öğretim kurumlarındaki program rehabilitasyonu yanında, siyasal bilgiler ve hukuk fakülteleri müfredatlarında Genel Fiziki Coğrafya, Genel Beşeri Coğrafya, İdari Coğrafya ve Türkiye Coğrafyası gibi derslerin bulunması sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır.

Başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere ülkemizdeki eğitim kurumları Coğrafya bilimine ve coğrafya eğitimine bakış açılarını gözden geçirmelidirler.

Teşekkür

Web sitelerindeki coğrafi konulara dikkatimi çeken ve çalışmam için beni teşvik eden Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Kenan ARIBAŞ'a teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

- Bulut, İ. (2003). *Yozgat ili'nin coğrafyası*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Yay: 936, Fen-Edebiyat Fak. Yay:101
- Bulut, İ. (2006). *Genel tarım bilgileri ve tarımın coğrafi esasları*, Ankara, Gündüz Eğitim ve Yay.
- Çiçek, E. (2006). http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=149 (18.09.2006)
- Doğanay, H. (2000). *Coğrafyaya Giriş* (VI. Bası), Konya, Çizgi Kitabevi Yay.
- DİE, (2002). *2000 Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri 60-Tokat*, Ankara, DİE Yay.
- Erol, O. (2004). *Genel Klimatoloji*, İstanbul, Çantay Kitabevi Yay.
- Öğüt, A. (2001). *Bilgi Çağında Yönetim*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım

- Özçağlar, A. (1996). Türkiye'nin idari coğrafyası bakımından köy, bucak, ilçe, il ve belde kavramları üzerine düşünceler, *A.Ü. D.T.C.F. Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 12, 7-25
- Özçağlar, A. (1997). *Türkiye'de Belediye Örgütlü Yerleşmeler (kasabalar-Şehirler)*, Ankara, Ekol Yayınevi
- Özgür, E.M. (1996). Yeni ilçe merkezlerimizin fonksiyonel bakımdan gösterdiği özellikler, *A.Ü. D.T.C.F. Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı:12, 25-33
- Tümertekin, E., Özgüç, N. (2004). *Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan*, İstanbul, Çantay Kitabevi Yay.
- <http://www.sulusaray.gov.tr/hakkında/iklim.asp> (21.09.2007)
- <http://www.basciftlik.gov.tr/cog.html> (21.09.2007)
- <http://www.niksar.gov.tr/cografya.asp> (11.09.2007)
- <http://www.resadiye.bel.tr/sayfalar.asp?id=13&x=COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ&syf=sayfalar> (11.09.2007)
- <http://www.almus.gov.tr/pages.asp?id=59> (11.09.2007)
- <http://www.tokatpazar.gov.tr/pazar.htm> (21.09.2007)
- <http://www.turhal.bel.tr/turhalcografya.asp> (21.09.2007)
- http://www.tokat-bld.gov.tr/tokat_hakkında/cografya.asp (12.09.2007)
- <http://www.zile.bel.tr/index.phb?page=cografi> (21.09.2007)
- <http://www.erbaa-bld.gov.tr/cografya.html> (11.09.2007)
- http://www.basciftlik.bel.tr/?module=modul_tek&modul=115&cat=182 (21.09.2007)
- http://www.niksar.bel.tr/frontside1/entitalfocus.aspx?primary_id=23&type=7&target... (11.09.2007)
- <http://www.erbaa.gov.tr/cdurum.htm> (11.09.2007)
- <http://www.turhal.gov.tr/turhal/ilcecoğrafya.asp> (21.09.2007)

* * * *